

สัญญาใจของผู้ไร้อำนาจ : ประชานิยมกับการเลือกตั้ง
The Promises Made by Populist Leaders who Claim to
Represent the Powerless in Elections

พระมหาศุภชัย ญาณธีโร (นามแก้ว)

กานต์ ศรีหล้า

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

Phramaha Supachai Namgaew

Kanta Srilah

Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist Collage

Email: ekkaphong.pattanakul@gmail.com

วันที่รับบทความ: 22 เมษายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 26 เมษายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 27 เมษายน 2566

Received: April 22, 2023; Revised: April 26, 2023; Accepted: April 27, 2023

บทนำ

การใช้นโยบายประชานิยมเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอาจเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีผลกระทบที่สำคัญต่อการดำเนินการของรัฐบาลและสังคมโดยรวม การใช้นโยบายประชานิยมมักจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีความไม่พอใจกับสภาพปัจจุบันและการอุทิศตนเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะความเป็นไปได้ของสังคมและรัฐบาล บทความนี้ต้องการสะท้อนลักษณะของการสัญญาใจและสัญญาประชาคมของประชาชนรากหญ้าที่ยอมมอบอำนาจองค์อธิปัตย์ของตนให้กับนักการเมืองผ่านนโยบายประชานิยมและการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ กระบวนการให้และการรับผลประโยชน์ต่างตอบแทนทางการเมือง การรอคอยผลต่างตอบแทนของประชาชนผู้ไร้อำนาจจากจากที่ได้มอบอำนาจให้นักการเมืองไปแล้ว พฤติกรรมของความกล้าหาญทางจริยธรรมที่อ่อนแรงของนักการเมือง การแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ไร้อำนาจที่ตนเคยหอบกราบขอคะแนนเสียงสนับสนุนทางการเมืองแบบสัญญาประชาคมในยามที่อำนาจใกล้สูญสิ้นสลาย และพฤติกรรมการทรยศต่อคำมั่นสัญญาที่ตนเคยให้ไว้กับประชาชนเมื่อมีอำนาจ การเลือกตั้งที่ซ่อนกลและมนต์มายาเพื่อที่จะได้อำนาจมาครองและการได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากระบบอุปถัมภ์ รวมทั้งการลี้ภัยกับความเห็นแก่ได้จากสัญญาใจแบบจอมปลอมของนักการเมืองผ่านโครงการรัฐและนโยบายประชานิยม ทั้ง ๆ ที่ประชาชนสังคมรู้อยู่เต็มอกว่าเขาหลอก แต่ยังเต็มใจให้หลอกผ่านบทละครมายาทางการเมืองในคราที่เศรษฐกิจ ผู้ดีและนักการเมืองสยบยอมกราบไว้ประชาชนเพื่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง

คำสำคัญ : ผู้ไร้อำนาจ, ประชานิยมกับการเลือกตั้ง, สัญญาประชาคม

Abstract

The use of populist policies to gain political power can be complex and have significant implications for how governments and society as a whole operate. Populist policies often arise in situations where there is dissatisfaction with the current state of affairs and a desire to change the status quo of society and government. This article examines the nature of promises made to the community by politicians who gain power through populist policies and elections in a Thai-style democratic system. It explores the process of giving and receiving political benefits, as well as the waiting for reciprocity from the powerless people who have already surrendered their sovereign power to the politicians. The article also discusses the behavior of politicians who lack moral courage, seeking benefits from powerless people whom they used to prostrate themselves to for political support in the form of a social contract when their power was nearing extinction. These politicians often betray the promises they made to the people when in power, resorting to hidden elections and other tactics in order to gain power and reap benefits from the patronage system. Furthermore, they easily forget their selfishness and false promises, made through state programs and populist policies, even though civil society is fully aware of their deception. Despite this, civil society is also willing to be deceived by the drama of political illusion, when millionaire aristocrats and politicians bow down to the people in order to gain political power.

Keyword: Powerless, Populism and Elections, Social Contract.

บทนำ

เส้นทางการเมืองการปกครองบนวิถีของประชาธิปไตยแบบไทย ๆ บนร่องรอยของระยะเวลาอันนานโขซึ่งมีที่มาที่ไปอันเริ่มต้นตั้งแต่คณะราษฎร ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองของสยาม (Siam) จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยหวังว่าจะก่อให้เกิดความเสมอภาค (Equality) เสรีภาพ (Liberty) และภราดรภาพ (Fraternity) ตามหลักสัญญาประชาคม (Social Contract) หรือหลักแห่งสิทธิทางการเมือง (Democracy) แต่ดูเหมือนว่าตลอดระยะเวลากว่า 91 ปี ที่ผ่านมาสังคมไทยไม่เคยได้รับสิ่งเหล่านี้อย่างแท้จริงเลย ด้วยเหตุผลที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือชนชั้นผู้ที่มีอำนาจ (Elite) เข้ามาปกครองบ้านเมืองนั้น ส่วนใหญ่มิได้มุ่งเน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง หากแต่มุ่งประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องหรือเครือข่ายที่เป็นที่ตั้ง จุดเปลี่ยนของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยเกิดขึ้นเมื่อ

คณะราษฎรซึ่งกลุ่มบุคคลที่ดำเนินการปฏิวัติยึดอำนาจจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) และเปลี่ยนแปลงการปกครองของสยามประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 (BBC News, 2563) ทั้งนี้ เพราะกลุ่มผู้ต้องการเห็นบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนอก นักเรียนทุน และนักเรียนทหารที่ศึกษาและทำงานอยู่ในทวีปยุโรป ได้ทำการประชุมครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469 ณ หอพัก Rue du Summerard ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และได้ตกลงที่จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ที่กษัตริย์อยู่เหนือกฎหมาย) มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ที่มีกษัตริย์อยู่ใต้กฎหมาย) โดยตกลงที่ใช้วิธีการ “ยึดอำนาจโดยฉับพลัน” รวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยงการนองเลือด ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการถือโอกาสเข้ามาแทรกแซงจากมหาอำนาจที่มีอาณานิคม อยู่ล้อมรอบสยามในสมัยนั้นคืออังกฤษและฝรั่งเศส ในการประชุมครั้งนี้กลุ่มผู้ก่อการคณะราษฎรได้ตั้ง ปณิธาน (Resolution) ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อให้สยามประเทศบรรลุเป้าหมาย 6 ประการ ซึ่ง ต่อมาหลังจากปฏิวัติยึดอำนาจได้แล้วก็ได้ประกาศเป้าหมาย 6 ประการ ไว้ในประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ 1 และต่อมาได้เรียกว่าเป็น “หลัก 6 ประการ ของคณะราษฎร” โดยสาระสำคัญทางการเมือง 6 ประการ คือ (ทศพนธ์ นรทัศน์, 2553, ออนไลน์)

ประการที่หนึ่ง จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในบ้านเมือง ในทางศาล ในทาง เศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง

ประการที่สอง จะรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก

ประการที่สาม จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจไทย รัฐบาลใหม่จะพยายามหา งานให้ราษฎรทำโดยเต็มความสามารถ จะร่างโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง

ประการที่สี่ จะต้องให้ราษฎรได้มีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่ให้พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่)

ประการที่ห้า จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ประการที่หก จะต้องให้มีการศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร

หลังจากการประชุมนั้นเมื่อคณะผู้ก่อการได้กลับมาประเทศสยาม (Siam) ก็ได้พยายามหาสมาชิกเพื่อ เข้าร่วมการก่อการปฏิวัติ (Revolution) โดยได้ติดต่อประชาชนทุกอาชีพ ทั้งพ่อค้า ข้าราชการพลเรือน และ ทหาร จนได้สมาชิกทั้งสิ้น 102 คน แบ่งเป็นสาย คือ สายพลเรือน นำโดย หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนม ยงค์) สายทหารเรือ นำโดย น.ต. หลวงสินธุสงครามชัย สายทหารบกชั้นยศน้อย นำโดย พ.ต. หลวงพิบูล สงคราม และสายนายทหารชั้นยศสูง นำโดย พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา พร้อมนี้เมื่อกระบวนการคิดการ ใหญ่และการทำการใหญ่ของเหล่าคณะราษฎรสำเร็จตามเจตนารมณ์ กาลต่อมาแทนที่พลวัตรทางการเมืองจะ เป็นไปตามเป้าหมายหรือตามสัญญาใจของกลุ่มคณะราษฎรที่จะมอบความเป็นใหญ่ให้กับประชาชนกลับ

ตาลปัตรเป็นการกระหายอำนาจและแย่งชิงอำนาจทางการเมืองกันเสียเอง หากจะถามว่าวงจรอุบาทว์ในทางการเมืองไทย ที่มีการรัฐประหารแทบจะทุกทศวรรษ และมีระบอบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเต็มใบได้เสียทีตลอดจนระบบเศรษฐกิจที่เหลื่อมล้ำสุดขีดอย่างที่เป็มาจนถึงทุกวันนี้ เริ่มต้นขึ้นที่ไหน คำตอบหนึ่งย่อมหนีไม่พ้นจาก “การรัฐประหาร ปี 2490” หรือความพยายามโต้กลับและการช่วงชิงอำนาจคืนของกลุ่มนิยมเจ้า (Royalist) เป็นครั้งแรกที่ประสบความสำเร็จในการขุดรากถอนโคนสิ่งที่คณะราษฎรพยายามวางรากฐานเอาไว้ให้คนรุ่นต่อมา

คณิน บุญสุวรรณ (2536) สะท้อนมุมมองว่า การเมืองการปกครองสยามประเทศก่อนที่ประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยอมรับการสืบทอดอำนาจของผู้นำประเทศโดยการสืบสายโลหิต (Divine Right) แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แล้ว คณะราษฎรไม่ยอมรับการสืบทอดอำนาจในลักษณะดังกล่าว จึงได้ยกเลิกการสืบทอดอำนาจในลักษณะนี้เสีย โดยมีความคิดว่าอำนาจที่แท้จริงควรได้รับการยินยอมจากประชาชน จึงได้นำไปสู่การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมาใช้ แต่ประชาชนยังไม่มีความพร้อมจึงไม่เห็นความสำคัญของอำนาจที่แท้จริงว่าเป็นของประชาชน ประกอบกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบที่หยิบยืมมาจากประเทศตะวันตกซึ่งจะต้องมีพื้นฐานการสนับสนุนจากประชาชนเป็นสำคัญแต่รูปแบบการปกครองดังกล่าวถูกนำมาโดยบุคคลกลุ่มน้อยซึ่งมีการศึกษาและมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และบุคคลเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นบุคคลในระบบราชการ โดยเฉพาะกลุ่มทหาร จึงทำให้การเมืองไทยตกอยู่ภายใต้การครอบงำและการแทรกแซงจากทหารโดยการรัฐประหารมาโดยตลอด (เบญจพล เปรมปรีดา, 2536) จากนั้นก็มีการปกครองแบบเผด็จการทหาร และต่อมาก็มีการร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ต่อมาจัดให้มีการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล หลังจากนั้นก็เกิดวิกฤตการณ์ในการขัดแย้งของนักการเมืองแล้วทหารต้องเข้ามารัฐประหารอีกและก็ปกครองโดยทหารวนอยู่เรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด (สมบูรณ์ ดุลยกาญจน์, 2539)

กษิดิศ อนันตนากร (2565) อธิบายว่า ถ้าเราจะบอกว่ารัฐประหาร 2490 เป็นจุดตัดทางการเมืองที่สำคัญ ระหว่างยุคคณะราษฎรที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 ที่กินเวลาถึง 15 ปี กับยุคที่มีพัฒนาการอีกแบบหนึ่งที่แตกต่างจากประชาธิปไตยของราษฎร พุดให้ถึงที่สุดแล้วพัฒนาการประชาธิปไตยที่ล้มลุกคลุกคลาน ไม่ได้มาจากการชิงสุกก่อนห่ามของคณะราษฎร แต่มาจากการที่มีกลุ่มคนที่ไม่ยอมให้พัฒนาการนี้เดินต่อไปได้ ด้วยการก่อการรัฐประหาร 2490 เรียกได้ว่าเป็นจุดตั้งต้นของระบอบการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย หากเราตั้งต้นว่าประชาธิปไตยไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เราจะเห็นได้ว่าการต่อสู้ทางการเมืองมาตลอดนับตั้งแต่นั้น ไม่ใช่เมื่อ 2475 เป็นการยึดอำนาจที่ไม่มองเลือดแล้วทุกอย่างจะจบลงตรงนั้น ดังจะเห็นได้ว่าหลังการปฏิวัติเพียงแคปีเดียว ในเดือนเมษายน 2476 พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้ยึดอำนาจโดยใช้อำนาจนายกรัฐมนตรีปิดรัฐสภา งดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา เป็นการกั้นรวบอำนาจในทางกฎหมายครั้งแรก หลังจากนั้น พระยาพหลพลพยุหเสนา จึงทำการยึดอำนาจเพื่อให้กลับมาใช้รัฐธรรมนูญต่อ หลังจากนั้นก็ยังมีการต่อสู้ขับเคี่ยวเรื่อยมา เกิดกบฏบวรเดชในเดือนตุลาคม 2476 ต่อมาใน

ปี 2477 รัชกาลที่ 7 ได้สละราชสมบัติ มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา มาเป็นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นก็มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับฝ่ายของหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ที่มีขบวนการเสรีไทยเป็นผู้สนับสนุน จนกระทั่งทำให้เกิดเหตุการณ์รัฐประหาร 2490 ขึ้น

หากเมื่อเราศึกษาเปรียบเทียบบริบททางการเมืองของไทยที่ทหารเรื่องอำนาจกับวรรณกรรมเรื่อง “The Prince” ของ นิโคโล แมคเคียเวลลี (Niccolo McChiavelli) ที่กล่าวไว้ว่า “มันช่างไม่มีเหตุผลเอาเสียเลยที่คนถืออาวุธจะเชื่อฟังคนไร้อาวุธ : It is not reasonable for an armed man to obey an unarmed one” ยังคงสะท้อนปรัชญาทางการเมืองได้เสมอ อย่างไรก็ตาม ในโลกความเป็นจริงนั้นต่างจากมุมมองของแมคเคียเวลลี (McChiavelli) ในหลายเหตุผล ดังนั้น จึงไม่ใช่ทุกประเทศที่กองทัพมีอำนาจเหนือรัฐบาลพลเรือน รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหาร (Civil-military Relation) ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว กองทัพอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลพลเรือน (Civilian Control) ขณะที่ในประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากทั้งในเอเชีย แอฟริกา และตะวันออกกลาง กองทัพหรือทหารกลับมีบทบาทสูงเป็นอย่างมากเลยทีเดียว ประเทศเหล่านี้จึงต้องเผชิญกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในบางประเทศ (เช่น ประเทศไทย) เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งและต่อเนื่องจนกระทั่งทหารกลายเป็นฉากหลังที่ทรงอิทธิพล (Influentia) ต่อการเมืองในที่สุด

พลอย ธรรมาภิรานนท์ (2560) กล่าวว่า การควบคุมทหารโดยพลเรือน คือ การที่รัฐบาลพลเรือนมีอำนาจตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ในขณะที่กองทัพมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับจากรัฐบาลพลเรือนที่มีฐานความชอบธรรมมาจากประชาชนและมีความรับผิดชอบ (Accountable) ต่อประชาชน การควบคุมทหารโดยพลเรือนเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ ปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองโดยกองทัพ หากอำนาจการตัดสินใจด้านความมั่นคงเป็นของรัฐบาลพลเรือน การดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงก็ต้องยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก เนื่องจากรัฐบาลพลเรือนเป็นตัวแทนทางการเมืองของประชาชน ในทางตรงกันข้ามหากกองทัพซึ่งให้คุณค่ากับการรักษาความมั่นคงของประเทศในแบบทหาร มีอำนาจทางการเมืองเหนือรัฐบาลพลเรือน การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ก็จะเป็นไปเพื่อให้เกิดความมั่นคงตามนิยามกองทัพเป็นหลัก เพราะไม่มีกลไกที่จะทำให้ทหารเกิดความรับผิดชอบต่อประชาชน ต่างจากในกรณีของรัฐบาลพลเรือน อีกนัยหนึ่งก็คือเป้าหมายของการบริหารประเทศจะกลายเป็นความมั่นคงของ “กองทัพ” แทนที่ความมั่นคงของ “ประชาชน” หากเราต้องการระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ ปราศจากการแทรกแซงโดยกองทัพ คำถามสำคัญจึงอยู่ที่อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการควบคุมทหารโดยพลเรือน สองคำตอบสำคัญที่ถกเถียงกันในทางวิชาการ คือ “ความเป็นทหารอาชีพ” และ “แรงจูงใจของกองทัพ”

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นกล่าวได้ว่าประชากรที่รวมตัวกันเป็นชาติพันธุ์ หรือการรวมหลาย ๆ ชาติพันธุ์ที่มีความต้องการจำเป็น มีแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ตรงกัน รวมตัวกันสร้างรัฐชาติของตนขึ้นโดย

วิธีการสันติคือการรวมเผ่าพันธุ์กันเพื่อความอยู่รอดตามธรรมชาติของมนุษย์ หรือบางรัฐชาติการมีใช้กำลังทางทหารที่เข้มแข็งกว่าชิงเอาทรัพยากรมนุษย์ (ประชากร) ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ที่เป็นของตนเองแล้วรวมตัวกันเป็นรัฐ ประเทศและทวีป ผู้เขียนมีมุมมองว่าไม่ว่าชาติพันธุ์ใดก็ตามเมื่อมีเหตุการณ์การรุกรานจากรัฐอื่นหรือชาติพันธุ์อื่น ประชากรในรัฐนั้น ๆ จะรวมตัวกัน รักสามัคคีกันและเสียสละเพื่อที่จะรักษาชาติพันธุ์และความเป็นเอกราชของเผ่าพันธุ์ตนเองไว้อย่างเด็ดเดี่ยวโดยมีสัญลักษณ์และผู้นำที่ชัดเจน เช่น กษัตริย์ ผู้นำรัฐและกองทัพ แต่ว่าเมื่อยามที่บ้านเมืองและรัฐของตนมีความปรกติและสงบสุข สัญลักษณ์และผู้นำของชาติพันธุ์นั้น ๆ กลับหันมาสร้างมิตรและศัตรูทางการเมืองในรัฐของตน (แย่งคู่กันสวาท-แย่งอำนาจกันครอง) เช่น การขัดแย้งระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับศาสนจักรและประชาชนของประเทศในแถบยุโรป เป็นต้น ดังนั้น ในเมื่อมีความต้องการที่หลากหลายและการตอบสนองความต้องการที่มีสมดุล (Imbalance of Power) จึงเกิดแนวคิด ทฤษฎี (Theory) หลักการ (Principle) และปรัชญาการเมือง (Philosophy) ของนักคิดหลายสำนัก เช่น โทมัส ฮอบส์, (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก, (John Locke) มอนเตสกีเออ (Montesquieu) และฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Jacques Russo) เป็นต้น และมีการนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งนำปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) มาใช้ตามอุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) ของประเทศและประชาชนในรัฐนั้น ๆ เช่น การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช (Absolute Monarchy) สังคมนิยม (Communist) เผด็จการนิยม (Authoritarianism) และระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นต้น ดังนั้น รูปแบบการเมืองการปกครองในโลกปัจจุบัน มีลักษณะการปกครองแบ่งคร่าว ๆ ได้เป็น 2 แบบ คือ ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งย่อยออกได้อีกเป็น 2 ประเภทคือ แบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและแบบมีประธานาธิบดีเป็นประมุข ส่วนระบอบการเมืองการปกครองอีกประเภทหนึ่งก็คือระบอบเผด็จการซึ่งแบ่งย่อยอีกได้เป็น 3 ประเภท คือ เผด็จการทหาร (Military Dictatorship) เผด็จการฟาสซิสต์ (Fascist) และเผด็จการคอมมิวนิสต์ (Communist)

แนวคิดสัญญาประชาคม (Social Contract)

ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) ที่มีนักนิยมนามว่า “Social Contract” หรือ “สัญญาประชาคม” เป็นหนึ่งในศาสตร์วิธีการอธิบายว่าทำไมมนุษย์ถึงต้องมาอยู่ร่วมกันเป็น “รัฐ” ในบางงานวิชาการมักจะใช้คำว่า “Commonwealth” โดยหลักการแล้วจะอธิบายได้ว่าเพราะมนุษย์ทำความตกลงกันว่า จะอยู่ร่วมกัน ดังนั้น รัฐ (Commonwealth) รูปแบบการปกครอง (Domination) ผู้ปกครอง (Sovereign) และกฎหมาย (Legislation) จึงเกิดขึ้น มีนักคิดนักปรัชญาที่สำคัญในสำนักนี้ ได้แก่ โทมัส ฮอบส์, (Thomas Hobbes) จอห์น ล็อก, (John Locke) มอนเตสกีเออ (Montesquieu) และฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Jacques Russo) เป็นต้น กล่าวได้ว่าทฤษฎีสัญญาประชาคมเป็นการนำเสนอความคิดที่อธิบายความชอบธรรมใหม่เกี่ยวกับที่มาของอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) จากเดิมที่เชื่อกันโดยทั่วไปว่าผู้ปกครองซึ่งก็คือกษัตริย์มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจปกครองที่ได้รับมาจากพระเจ้า (God) ที่เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” (Divine Right)

อำนาจจากสวรรค์นี้ผู้ปกครองได้รับผ่านมาจากศาสนจักร ตามความเชื่อแบบเดิมนี้อำนาจของอาณาจักร (kingdom) และอำนาจของศาสนจักร (Religion) จึงเป็นอันเดียวกัน แต่อำนาจรัฐตามแนวคิดของนักปรัชญา กลุ่มสัญญาประชาคมเสนอขึ้นมาใหม่อ้างที่มาของอำนาจรัฐว่าเกิดจากการยินยอมพร้อมใจกันของมนุษย์ในสังคมมาตกลงจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันด้วยการมอบอำนาจให้ผู้ทำหน้าที่แทนตนในนามของส่วนรวม (Sovereignty) นักปรัชญาทั้งสามคนให้เหตุผลแตกต่างกันในการอธิบายถึงความจำเป็นที่มนุษย์ยินยอมมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและยอมมอบอำนาจให้ผู้อื่นปกครอง โดยนักทฤษฎีแต่ละคนมีคำอธิบายอ้างถึงพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ในแง่มุมที่แตกต่างกัน แต่ที่มีทัศนะเหมือนกันคือธรรมชาติของมนุษย์เป็นเหตุแห่งการทำข้อตกลงยินยอมในการจัดตั้งและมอบอำนาจให้ผู้ว่า

1. โทมัส ฮอบส์, (Thomas Hobbes)

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) (ค.ศ. 1588-1679) ได้เสนอแนวคิดซึ่งเป็นบริบทที่ทำทลายอำนาจของศาสนจักรที่เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์และกฎต่าง ๆ รวมทั้งมอบเทวสิทธิ์ให้แก่กษัตริย์เป็นผู้ปกครอง แต่ ฮอบส์ (Hobbes) เองก็มีแนวคิดที่เห็นแย้งว่าสังคมและรัฐบาลไม่ได้ถูกบวชหรือสร้างขึ้นโดยพระเจ้าหรือโดยธรรมชาติ หากแต่มนุษย์เองมีความจำเป็นต้องสร้างรัฐขึ้นอย่างไม่เป็นธรรมชาติ เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์ที่เห็นแก่ตัว ละโมบ อยู่ไม่สุข และไม่มั่นคง พฤติกรรมของมนุษย์ถูกผลักดันไปโดยตัณหาของตนและพยายามใช้เหตุผลที่จะทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงของตนเอง การป้องกันตัวที่ดีที่สุดคือการโจมตีก่อน ทำให้เกิดการแย่งชิงและสงคราม ภาวะทางธรรมชาติของมนุษย์ก็คือสงคราม ชีวิตมนุษย์จึงอยู่อย่างโหดร้าย ยากไร้และอายุสั้น ในภาวะธรรมชาติมนุษย์มีความเท่าเทียมกันทั้งในความสามารถของร่างกายและสติปัญญา ความเสมอภาคที่สำคัญที่สุดคือ “ความเท่าเทียมในการประหัตประหารกัน” เพราะความกังวล (Phobia) สูงสุดของมนุษย์คือการปกป้องรักษาตนเอง ความเสมอภาคด้วยความสามารถนำไปสู่ความเสมอภาคด้านความหวังและการแข่งขันซึ่งเกิดจากความโลภของมนุษย์ ความเป็นศัตรูกันโดยธรรมชาติของมนุษย์จึงเกิดขึ้น ฮอบส์ (Hobbes) มีความเห็นว่า ความกลัวตาย ความปรารถนา และความหวัง ได้นำมนุษย์ไปสู่อันตรธานโดยชี้นำให้มีกฎสำหรับใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสันติ มนุษย์จึงเริ่มสร้างเงื่อนไขให้เกิดสันติภาพ มนุษย์แต่ละคนควรจะเต็มใจละสิทธิของตนที่มีต่อสิ่งทั้งปวง การยินยอมละสิทธิร่วมกันนี้เรียกว่าสัญญาประชาคม (Social Contract) ประชาชนสังคมเกิดขึ้นได้โดยสัญญาประชาคม โดยที่แต่ละคนมีพันธะผูกพันกับตนเองด้วย มนุษย์ร่วมกันทำสัญญาว่าจะไม่ขัดขวางคำสั่งของตัวบุคคลหรือคณะบุคคลที่พวกเขายอมรับว่ามีอำนาจในองค์อธิปัตย์ (Sovereign) ของพวกเขา มนุษย์ต้องยอมละสิทธิที่จะปกป้องตัวเองและตกลงให้องค์อธิปัตย์ ผู้มีอำนาจใช้สิทธินี้แทนปัจเจกชน ดังนั้น องค์อธิปัตย์ (Sovereign) จึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนของมนุษย์ทุกคนเพื่อปกป้องไม่ให้เกิดความขัดแย้ง การแย่งชิง และการประหัตประหารกัน ปัจเจกชนต้องเชื่อฟังรัฐและมีเสรีภาพได้เท่าที่องค์อธิปัตย์จะอนุญาต ปัจเจกชนจะกบฏต่อรัฐได้ถ้าองค์อธิปัตย์ทำลายสิทธิทางธรรมชาติในการป้องกันตนเองของปัจเจกชน (ชาญโชติ ชมพูนุท, 2556)

2. จอห์น ล็อก, (John Locke)

จอห์น ล็อก (John Locke) (ค.ศ.1632-1704) มีทัศนะมุมมองเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างจาก โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) โดยส่วนตัวของ ล็อก (Locke) เองกลับมองว่ามนุษย์มีเหตุผลและจิตสำนึกที่จะแยกความถูกผิดได้ ภาวะธรรมชาติของมนุษย์มีความสมบูรณ์และมีเสรีภาพเต็มที่ที่จะจัดการกับชีวิตของตนเองตามแนวทางที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด มนุษย์มีอิสระจากการแทรกแซงจากคนอื่น อย่างไรก็ตามมนุษย์เองก็ไม่ได้มีอิสระที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความพึงพอใจของตนทุกประการ กฎแห่งธรรมชาติถือว่าเป็นพื้นฐานของศีลธรรมที่พระเจ้าประทานมาให้ด้วยคำบัญชา มนุษย์เราจะต้องไม่ทำอันตรายชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สินของคนอื่น ดังนั้น เพื่อสันติภาพมนุษย์จึงต้องสละภาวะธรรมชาติออกไปโดยมาทำสัญญาประชาคมร่วมกัน (Social Contract) เพื่อสร้างรัฐบาลของชาวประชาขึ้นเพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สิน เป็นการสร้างสังคมการเมืองขึ้นมาจากเจตจำนง (Will) ร่วมที่มีฐานะเป็นองค์อธิปัตย์ (Sovereign) มนุษย์ได้สร้างองค์ทางการเมืองขึ้นมาเป็นรัฐบาลที่ผ่านการยินยอมตามข้อตกลงของมนุษย์ มนุษย์ได้รับของสามสิ่งที่ไม่อยู่ในภาวะธรรมชาติแต่ได้จากการทำสัญญาร่วมกันคือ อำนาจทางกฎหมาย (นิติบัญญัติ) อำนาจการพิจารณาโทษผู้ทำผิด (ตุลาการ) และอำนาจในการนำกฎหมายไปบังคับใช้ (บริหาร) มนุษย์แต่ละคนจึงยอมมอบตนเองให้กับอำนาจทั้งสามนี้เพื่อปกป้องตนเองและลงโทษผู้ละเมิดกฎแห่งธรรมชาติ และยอมมอบอำนาจนี้ให้กับรัฐบาลที่ได้สร้างขึ้นมาโดยผ่านการทำข้อตกลง ล็อก (Locke) สะท้อนมุมมองว่าเป้าหมายปลายทางของการอยู่ร่วมกันก็เพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของชีวิต เสรีภาพ และความอยู่ดีมีสุขโดยทั่วไปของมนุษย์ อย่างไรก็ตามข้อตกลงที่ทำสัญญากับรัฐบาล (Social Contract) นี้สามารถทำลายลงได้ เมื่อมนุษย์มีเหตุผลในการต่อต้านอำนาจของรัฐบาลได้เมื่อผู้ปกครองแปลงร่างทำตัวเป็นทรราช (Tyrant) ดังนั้น ประชาชนมีสิทธิที่จะปกป้องตนเองตามภาวะธรรมชาติเหมือนเมื่อก่อนจะตกลงสร้างสังคมขึ้นมา กล่าวคือเมื่อรัฐบาลไม่ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรราชกลับทำตัวเป็นปรปักษ์กับผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิที่จะแสดงออกด้วยการต่อต้านอำนาจรัฐ หรือตอบโต้ผู้ปกครองโดยล้มสัญญาประชาคมแล้วเข้าสู่กระบวนการสร้างสังคมการเมืองขึ้นมาใหม่ (ชาญโชติ ชมพูนุท, 2556)

3. มงเตสกีเยอ (Montesquieu)

ทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจของ มงเตสกีเยอ (Montesquieu) คือการแยกอำนาจปกครองสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ฝ่าย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจนั้นเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ไม่ต้องการให้อำนาจอยู่ในมือบุคคลเพียงคนเดียว เพราะบุคคลใดก็ตามซึ่งมีอำนาจอยู่ในมือ มักจะใช้อำนาจเกินเลยอยู่เสมอ เขาได้บัญญัติคำว่า “ระบบอำนาจเด็ดขาด” หรือ “Depotism” ขึ้นมา ทั้งนี้เขาเห็นว่าขุนนางควรมีอำนาจออกและยับยั้งกฎหมายร่วมกับสภาจากประชาชน รวมถึงการกำหนดงบประมาณแต่ไม่ควรเข้ามาทำงานด้านอำนาจบริหาร ส่วนกษัตริย์ไม่มีอำนาจออกกฎหมายมีแต่อำนาจยับยั้ง แต่สภาก็ยังตรวจสอบได้ว่าการใช้อำนาจบริหาร

เป็นอย่างไรกล่าวหาและเอาผิดที่ปรึกษาของกษัตริย์และเสนาบดีในฐานะฝ่ายบริหารแทนกษัตริย์ได้ (ทฤษฎีการใช้อำนาจ, Tonkit, 2561)

4. ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean Jacques Russo)

ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean Jacques Russo) (ค.ศ.1712-1778) อธิบายและสะท้อนมุมมองถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติตั้งแต่เริ่มต้นที่อยู่ในภาวะธรรมชาติจนกระทั่งก้าวหน้าสู่ความเป็นประชาสังคม (Civil Society) รูสโซ (Russo) มีความเห็นว่าตามภาวะแห่งธรรมชาติมนุษย์อยู่ในภาวะสันติภาพและเป็นช่วงที่มีคุณธรรมสูงสุด (Quixotic time) มีชีวิตเรียบง่ายและโดดเดี่ยว ความต้องการเล็กน้อย ๆ สามารถหาสร้างความพอใจได้อย่างสบาย ๆ ตามที่หาได้ในธรรมชาติเพราะธรรมชาติมีความสมบูรณ์และมีประชากรไม่มากจึงไม่มีการแข่งขันแย่งชิง มนุษย์ไม่ค่อยสนใจพฤติกรรมของกันและกัน เหตุผลที่จะนำไปสู่ความกลัวและความขัดแย้งมีน้อยมาก มนุษย์อยู่กันอย่างเรียบง่ายและมีศีลธรรมอันบริสุทธิ์ทำให้มนุษย์มีความเมตตาสงสารต่อผู้อื่น จึงไม่มีเหตุผลให้มนุษย์ต้องทำร้ายผู้อื่น แต่เมื่อเวลาผ่านไปมนุษย์ได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมีประชากรเพิ่มมากขึ้น วิธีการหาความพึงพอใจของมนุษย์ก็เปลี่ยนไปด้วย มวลมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นครอบครัวและชุมชน พร้อมกับการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นเพื่อใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้น ทำให้มนุษย์มีเวลาว่างที่จะครุ่นคิดเปรียบเทียบกับตนเองกับคนอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากค่านิยมสาธารณะ (Public Value) สิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์ไม่มีความเรียบง่ายอีกต่อไปก็คือการมีสมบัติส่วนตัว ทำให้มนุษย์เปลี่ยนจากภาวะอันบริสุทธิ์ไปสู่ลักษณะที่มีความโลภ การแข่งขัน ความทะนงตน ความไม่เท่าเทียมกันและความชั่วร้าย มนุษย์จึงหลุดหายไปจากภาวะแห่งธรรมชาติ การมีทรัพย์สินส่วนตัวนำไปสู่สภาพความไม่ยุติธรรม บางคนสะสมทรัพย์สินมากขึ้น ขณะที่คนอื่น ๆ ถูกบังคับให้ทำงานเพื่อสร้างทรัพย์สินให้คนอื่น พัฒนาการของชนชั้นทางสังคมก็เริ่มต้นขึ้น ผู้มีทรัพย์สินได้แสดงเจตนาออกมาว่าฉันจะเป็นประโยชน์ต่อพวกเขามากถ้าสังคมได้สร้างรัฐบาลขึ้นมาเพื่อปกป้องทรัพย์สินของปัจเจกชนจากการลักขโมยและจากการใช้กำลังบังคับเอาทรัพย์สินของคนอื่น ดังนั้น สังคมจึงตกลงกันจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาโดยการทำสัญญา (Social Contract) ซึ่งอ้างเหตุผลว่า จะเป็นการรับประกันความเท่าเทียมกันและปกป้องทุกคน ซึ่งหลักการนี้นับว่าเป็นการสร้างรัฐบาลขึ้นมาโดยการทำสัญญาประชาคมเป็นข้อตกลงว่า มนุษย์จะมีเสรีภาพและอยู่ร่วมกันอย่างไร โดยไม่ยอมให้มีการใช้กำลังและการบีบบังคับจากคนอื่น รูสโซ (Russo) ยืนยันว่าสามารถทำได้โดยการทำให้เจตจำนงเฉพาะตนเป็นเจตจำนงร่วม (General Will) ด้วยการทำข้อตกลงกับคนอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมและมีเสรีภาพที่จะแสดงเจตจำนง มนุษย์จึงยอมสละทั้งสิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ การยินยอมมอบตนเองให้กับเจตจำนงร่วมที่มนุษย์ได้สร้างองค์กรหรือกายใหม่ขึ้นมาเป็นกายร่วม สมมุติกันขึ้นมาว่าเปรียบเสมือนกับเป็นบุคคลหรือกายใหม่เรียกว่า “องค์อธิปัตย์” (Sovereign) มนุษย์จึงมีพันธะต่อเจตจำนงร่วม (ชาญโชติ ชมพูนท, 2556)

กล่าวโดยสรุปได้เมื่อพิจารณาจากแนวความคิด (Concept) ตามปรัชญาการเมืองว่าด้วยสัญญาประชาคม (Social Contract) ของปรัชญาเมธีดังกล่าวนี้ว่ามีอิทธิพลทางความคิดต่อประเทศยุโรปในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ถึงต้นศตวรรษที่ 18 ความเชื่อในเรื่องเทวสิทธิ (Divine Right) มีน้อยลง แต่หันมาให้ความสำคัญ

เชื่อว่ารัฐมาจากการร่วมมือของประชาสังคมในการร่วมตกลงสร้างกฎ (Rules) กติกา (Convention) เพื่อจัดระเบียบทางสังคมและยินยอมมอบอำนาจให้แก่ผู้ปกครองทำหน้าที่ในองค์อธิปัตย์ (Sovereign) ดังนั้น เมื่อนักการเมืองหรือรัฐบาลได้รับมอบอำนาจจากประชาชนผ่านนโยบายพรรคและการหาเสียงแล้ว การรักษาสัญญาและการปฏิบัติตามองค์อธิปัตย์ของ ส.ส. และ ส.ว. ผู้ทรงเกียรติจะแสดงบทละครการเมืองได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้หรือไม่ อย่างไร ดังนั้น วาทกรรม (Discourse) เวทีการแสดง (Performance) และสัญญาณทางการเมือง (Political Signal) ที่เป็นไม่ได้ตาย (ของหวานหรือยาพิษ) ที่เหล่าผู้กระหายอำนาจทางการเมืองใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าสู่อำนาจครั้งแล้วครั้งเล่าด้วย “นโยบายประชานิยม”

แนวคิดประชานิยม

1. คำนิยามของประชานิยม (Populism)

ในปัจจุบันเป็นยุคสมัยแห่งสังคมออนไลน์ที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถรับและกระจายข้อมูลอย่างไร้พรมแดน สังคมทุกระดับสามารถรับรู้ เข้าถึงและมีอิสระในการบริโภคข่าวสารต่าง ๆ และปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องราวที่ผู้คนให้ความสนใจขณะนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองและประเด็นที่กำลังร้อนแรงและกล่าวขวัญถึงกันมากที่สุดก่อนการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 คือ นโยบายประชานิยม (Populist Policy) ที่พรรคการเมืองและผู้ลงสมัครของพรรคต่าง ๆ กำลังชูประเด็นหาเสียง วิพากษ์ วิวิจารณ์และข่มขวัญพรรคฝ่ายตรงข้าม ซึ่ง ธีรยุทธ บุญประดิษฐ์ (2564) อธิบายว่า นโยบายประชานิยมคือการกระทำหรือความต้องการของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เป็นแนวคิดที่ชูเจตจำนงของประชาชนทั่วไปเป็นหลัก ก่อตัวขึ้นจากการที่ชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ซึ่งรวมถึงพรรคการเมืองและสถาบันการเมืองไม่รับฟังหรือเพิกเฉยต่อเสียงของประชาชน หรือกลุ่มคนชายขอบ (Marginalized) ที่เข้าไม่ถึงนโยบายหรือผลประโยชน์ในระบบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นพลังเชิงบวกที่ใช้ขับเคลื่อนสังคมไปสู่การพัฒนา ความยุติธรรม และความเท่าเทียม ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการทำลายอำนาจของชนชั้นนำ แต่ในขณะเดียวกัน ประชานิยมอาจหมายถึงยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่ผู้นำทางการเมืองพยายามใช้อำนาจที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมากเพื่อพยายามรวมศูนย์อำนาจ หรือช่วงชิงความนิยมทางการเมือง นำสู่การยอมรับและการสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเองโดยใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นแรงสนับสนุน และ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2560) ได้จำแนกประชานิยมออกเป็น 5 ความหมายด้วยกัน ดังนี้

1) ประชานิยมในรัสเซียและอเมริกา (Russia and America) เป็นประชานิยมในความหมายดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในรัสเซียและอเมริกาในปลายศตวรรษที่ 19 โดยมีนัยว่าหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เห็นว่าประชาชนสำคัญที่สุดโดยทั้งในรัสเซียและสหรัฐอเมริกาเน้นขบวนการประชานิยมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นคือชาวนา ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของสังคม

2) ประชานิยมในละตินอเมริกา (Latin America) เป็นขบวนการประชานิยมที่เริ่มต้นขึ้นในอาร์เจนตินาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 โดยเป็นขบวนการที่มีผู้นำสูงสุดคือ ฮวน เปรอน (Juan Peron) ที่มีความโดดเด่น

เด่น มีเสน่ห์ มีบาร์มีเป็นที่จับตาจับใจประชาชน และมีนโยบายสงเคราะห์คนยากจนเพื่อใช้เป็นฐานเสียงและฐานนโยบายทางการเมือง มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้นำกับประชาชน

3) ประชานิยมในประเทศตะวันตก (Western Country) คือการเมืองที่มีพรรคการเมืองบางพรรคได้รับความสนับสนุนจากสามัญชนจากนโยบายที่เป็นที่ชื่นชอบหรือมีอุดมการณ์ตรงกัน

4) ประชานิยมในฐานะแนวทางการพัฒนา ใช้เรียกแนวคิดการพัฒนาที่เน้นภาคชนบทเน้นภาคเกษตร เน้นการพัฒนาไร่นาขนาดเล็ก ขนาดกลางของเกษตรกรอิสระหรือสหกรณ์ที่ชาวไร่ชาวนามารวมกัน และเป็นทางเลือกของการพัฒนาที่ไม่เน้นการพัฒนาให้เป็นเมืองแบบตะวันตกนั่นเอง

5) ประชานิยมคือการให้ความสำคัญหรือให้คุณค่าแก่ประชาชน คือการเมืองที่ให้คุณค่าแก่ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนทั่วไปหรือชนชั้นล่าง การเมืองที่เห็นความสำคัญของประชาชนทั่วไปจึงเป็นประชานิยมเสมอ

จากหลักการดังกล่าว ผู้เขียนแบ่งประชานิยมออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่แรกเป็นประชานิยมแบบต่อต้านอำนาจชนชั้นนำ (Populism in Opposition) ซึ่งมักจะเป็นการฟื้นฟูประชาธิปไตย เพราะเป็นการต่อสู้เพื่อคืนอำนาจการปกครองให้ประชาชนซึ่งเกิดจากการตื่นรู้ของประชาชนและนำไปสู่การแสดงออกถึงความ เป็นประชาชนหรือประชานิยมแบบเสรี เช่น การต่อสู้ของขบวนการนารอดนิก (Narodichestvo) ในรัสเซีย ช่วง ค.ศ. 1860-1890 หรือการเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ.1850-1890 และบทบาทของนักการเมืองในลาตินอเมริกา (Latin America) ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ที่ให้ความสำคัญกับคนรากหญ้าและชนชั้นแรงงาน และกลุ่มที่สองเป็นประชานิยมในทางอำนาจ (Populism in Power) ซึ่งอาจลดทอนความเป็นสังคมนิยม (Pluralism) ที่ยอมรับความหลากหลายและเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยเพราะการถือเจตจำนงของคนส่วนใหญ่ตามนิยามของคำว่าประชานิยม อาจเป็นการปกป้องเสียงข้างมากแบบสุดโต่งโดยไม่รับฟังเสียงส่วนน้อยและกระทบต่อสถาบันอิสระที่มีหน้าที่ในการปกป้องสิทธิพื้นฐานของประชาชนทุกคน และนำไปสู่การปกครองแบบอำนาจนิยม (Authoritarianism) เพราะมีการยึดติดในตัวผู้นำมากเกินไป เช่น กรณีของ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) อดีตผู้นำเยอรมนี หรืออัลเบร์โต ฟุจิโมริ (Alberto Fujimori) อดีตประธานาธิบดีเปรู เป็นต้น

2. ข้อดี-ข้อเสีย ของนโยบายประชานิยม

ภูวกฤต เหมหาชาติ (2558) กล่าวถึงข้อดีของนโยบายประชานิยม คือ (1) ได้คะแนนเสียงไว เป็นที่ชื่นชอบของประชาชน จดจำนโยบายได้ง่าย นโยบายสามารถฝังเข้าไปในจิตใจของประชาชนได้ง่าย (Easy to Remember) (2) ประชาชนคนไทยจะได้รับในส่วนของรัฐที่ได้สัญญาว่าจะให้ ทำให้ในระยะสั้น ๆ ประชาชนคนไทยได้หลงใหล ได้ปลื้มกับความสุขสบายที่จะเกิดขึ้นเป็นเบื้องต้นที่รัฐได้ยียุ่นให้กับประชาชน และ (3) เพิ่มรายได้ให้กับประชาชน ลดภาระค่าใช้จ่ายเพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ในทางกลับกันหลายนโยบายใช้เงินหลายหมื่นล้านบาทซึ่งหวังว่าหากสภาพคล่องทางการเงินและหากเงินกองคลังมีไม่เพียงพอก็อาจจะส่งผลให้เกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง รวทั้งปัญหาเศรษฐกิจในระยะยาวด้วย ส่วนข้อเสียของนโยบายประชานิยม คือ (1)

ความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ยากมาก ต้องใช้งบประมาณที่สูง ต้องเป็นรัฐบาลที่มีความเข้มแข็ง และเป็นปีกแผ่นจึงจะสามารถผลักดันนโยบายและนำไปปฏิบัติได้จริง (2) ทำให้ประชาชนคนไทยเกิดการมอมเมาหรือลุ่มหลงในสิ่งที่ได้รับและมีความคิดที่อยากจะได้เพิ่มขึ้น หากมีคนหยิบยื่นให้จนเป็นลัทธิการบริโภคนิยม ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วแหล่งที่มาของรายได้ที่รัฐต้องหามาเพื่อใช้บริหารโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องหามาเพิ่มมากขึ้นเป็นหลายเท่า ซึ่งเป้าหมายหลักใหญ่ ๆ ที่รัฐต้องหาคือ ไม่กั๊กผลประโยชน์ของชาติเพื่อนำเงินเข้ามาใช้ในโครงการ รวมถึงการเก็บภาษีรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นเพื่อมาชดเชยรายจ่ายที่เสียไปกับโครงการประชานิยม

3. อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของประชานิยมในประเทศไทย

ขบวนการประชานิยมในไทยเริ่มชัดเจนในช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ที่มีกลุ่มชาวนา นักศึกษา รวมถึงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม และความ เป็นธรรมให้แก่คนในสังคม แต่ที่เด่นชัดที่สุดคงเป็นในสมัยของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยเรื่องอำนาจทางการเมือง ภายใต้รัฐบาลของ ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเข้ามาบริหารประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 หรือวิกฤติต้มยำกุ้ง ในช่วงนั้นคนไทยรู้เบื่อหน่ายกับอำนาจทางการเมืองเดิมที่มีอยู่ จึงต้องการแสวงหาแนวทางใหม่ ซึ่งพรรคไทยรักไทยมาพร้อมกับการชูสโลแกน “คิดใหม่ ทำใหม่” และชูนโยบายต่าง ๆ ของพรรคส่วนหนึ่งก็เกิดการจาก พุดคุยกับภาคประชาสังคม เอ็นจีโอ (NGOs: non-governmental organizations) และนักกิจกรรม ทำให้ นโยบายส่วนหนึ่งตอบสนองต่อเสียงของคนรากหญ้า คนที่ด้อยโอกาสในสังคม ไปจนถึงกลุ่มคนชนชั้นกลางใหม่ ซึ่งสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในชนบทที่เป็นทุนนิยมมากขึ้น อีกทั้งการที่นโยบายต่าง ๆ ของพรรค ไทยรักไทยประสบความสำเร็จ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน โครงการบ้านเอื้ออาทร สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของเชิง ทุนนิยมของประชาชนในชนบทที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาและมีความต้องการรวมถึงวิถีการ บริโภคที่ไม่แตกต่างจากชนชั้นกลางในเมือง และที่สำคัญนโยบายประชานิยม (Populist Policy) ที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนเหล่านี้ทำให้ความนิยม (Popularity) ในตัวของ ทักษิณ ชินวัตร มีเพิ่มขึ้นตามไป ด้วยและเป็นการสร้างการเมืองรูปแบบใหม่ที่สร้างความสัมพันธ์ระบอบอุปถัมภ์โดยตรงระหว่างผู้นำและ ประชาชน ซึ่งเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของระบอบอุปถัมภ์ดั้งเดิมของการเมืองไทย ส่วนนโยบายประชานิยมใน ยุครัฐบาลพรรคเพื่อไทย ภายใต้การนำของรัฐบาล ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นการสานต่อแนวนโยบายของพรรค ไทยรักไทยเดิมโดยมีนโยบายเด่น ๆ ที่เน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น เพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ เพิ่ม เบี้ยยังชีพ รดยนต์คันแรก การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ให้ความเป็นเอกภาพ รวมถึงโครงการ จ้างนำข้าวที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เป็นต้น ต่อมาในยุคปัจจุบันที่พรรคพลังประชารัฐ เป็นรัฐบาล การดำเนินนโยบายส่วนใหญ่ของพรรคพลังประชารัฐจะเห็นได้ว่าบางนโยบายอาจไม่ได้ตอบโจทย์ ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นการให้แบบสงเคราะห์ (ธัญญ์ณรัทร์ เจริญพานิช, 2564) เมื่อ พิจารณาถึงความเป็นนโยบายประชานิยมในอนาคตหลังการเลือกตั้งกับการใช้งบประมาณแผ่นดิน ดังนี้

นโยบายเกษตรและอาหาร เลือกตั้ง 2566

พืชผลเกษตรขึ้นยากแพง

- นำเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ AI มาช่วย
- ปรับปรุงหน้าดิน และใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น
- การตลาดน้ำการผลิต
- นำสินทรัพย์ดิจิทัล (NFT) มาใช้ขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

เกษตรไร้ราย

- Contract Farming 4 พืชเศรษฐกิจ+ กำหนดราคาล่วงหน้า
- พืชมั่น 3 ปี หยุดต้น ปลอดภัย คนละไม้ละมือ 1 ล้านบาท

สร้างเงิน สร้างคน สร้างชาติ

- ประกันรายได้จ่ายเงินส่วนต่าง ข้าว มัน ยาง ปาล์ม และข้าวโพด
- ชาวนารับ 30,000 บาทต่อ 1 ไร่/ไร่
- พร้อมโรงเรียน 365 วัน
- อุดหนุนกลุ่มประมง กลุ่มละ 100,000 บาท/ปี
- ปลดล็อกประมงพาณิชย์ ภายใต้ IUP
- ออกโฉนดที่ดิน 1 ล้านแปลง ภายใน 4 ปี

เกษตรไทยก้าวหน้า ด้วยกระดุม 5 เม็ด

- ปฏิรูปที่ดิน คืนที่ดินประชาชน 10 ล้านไร่ ระบายที่ดิน
- ปลดหนี้เกษตรกร ยกหนี้เกษตรกรสูงวัย
- เข้าเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น
- เพิ่มงบพัฒนาแหล่งน้ำท้องถิ่น 25,000 ล้านบาท ต่อปี 90 ล้านไร่/นอกระบบชลประทาน
- ดอกเบี้ย 0% เครื่องจักร/เครื่องมือการเกษตร
- นวัตกรรม สุราก้าวหน้า อาหารโรงเรียนจากชุมชน
- รับรองมาตรฐาน(GAP/อินทรีย์)ฟรี กองเทียวเกษตรส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพดี

นโยบาย 3 ลด 3 เพิ่ม

- โดย 3 ลด ได้แก่
 - ลดความเสี่ยงด้านราคา 4 พืชหลัก
 - ลดต้นทุนการผลิต โดย “โครงการปุ๋ยประชารัฐ”
 - ลดหนี้ให้เกษตรกร
- ส่วน 3 เพิ่ม ได้แก่
 - เพิ่มรายได้
 - เพิ่มช่องทางทำเกษตร
 - เพิ่มนวัตกรรม

WOW Thailand (Wealth Opportunity Welfare)

- พัฒนาเกษตรกรสมัยใหม่ ส่งเสริมเกษตรยั่งยืน
- ขยายคาร์บอนเครดิต
- แจกพันธุ์ข้าวฟรีทั่วประเทศ 60 ล้านไร่ พร้อม
- เงินทุนเพาะปลูกพืช ไร่ละ 1,000 บาท
- ขยายเขตไฟฟ้าการเกษตร หนึ่งละ 2 บาท
- มอบรางวัลนาถาใหญ่ทุกตำบล เพื่อเสริมภาคเกษตร

เกษตรสร้างชาติ เพิ่มมูลค่าด้วยเทคโนโลยี - อุตสาหกรรม

- พัฒนาเกษตรพรีเมียม เพิ่มคุณภาพ ขายราคาสูง
- ใช้เทคโนโลยีช่วยเกษตรกรแปรรูป โดย cloud factory
- สอนเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ค้าออนไลน์
- ปรับโครงสร้างสหกรณ์เกษตรกรไทย รวมเป็น
- บริษัท และผลักดันเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์

เกษตรกรไทยหาจอน หมดหนี้ รายได้ตลอดปี

- เปิดตลาดเกษตร ศูนย์แปรรูปและขนส่งทุกจังหวัด
- ปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับอุปทาน
- เก็บอย่างยั่งยืน ด้วย โฟน ซี มูล นู่น้ำ 1 ล้าน
- บ่อ บ่อบาดาล 1 แสนบ่อ ธนาคารน้ำใต้ดินเติมน้ำ
- เกษตรรักษาสิ่งแวดล้อม : ลดโลกร้อน BCG Model
- นวัตกรรมลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม
- เกษตรอุตสาหกรรม/แปรรูป อาหาร พลังงาน อื่นๆ
- แก้ไขปัญหาสิทธิที่ดิน และปฏิวัติการใช้ที่ดินสกปรก
- กองทุนวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของเกษตรกร

Bi:Thai

หมายเหตุ : ยังไม่พบนโยบายของพรรคการเมืองไทยสร้างชาติ

ประมวลสรุป ณ 24/2/2566

ภาพที่ 1 ภาพรวมนโยบายประชานิยม การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566

ที่มาภาพ: กองบรรณาธิการ TCIJ. <https://www.tcijthai.com/news/2023/3/scoop/12838>

นโยบาย ประชานิยม

พรรคไทยสร้างชาติ (ทสช.)

- เพิ่มสิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็น 1,000 บาท/เดือน
- ปรับเงินอุดหนุนผู้สูงอายุแบบจูงใจ
- ทุนเรียนวิชาชีพ จำนวน 100 ทุน
- รวมทุน/งบอุดหนุนส่วนประกันตน 30% ให้ก่อน

พรรคพลังประชาชน (พปช.)

- บัตรประชาชน 700 บาท/เดือน
- อายุ 60 ปี รับ 3,000 บาท
- อายุ 70 ปี รับ 4,000 บาท
- อายุ 80 ปี รับ 5,000 บาท
- ตั้งงบ 5-9 เดือน
- ช่วยเหลือเดือนละ 10,000 บาท
- ครึ่งปีลด เดือนละ 3,000 บาท ตลอด 6 ปี

พรรคเพื่อไทย (พท.)

- บำนาญเกษตรกร
- รายได้ครัวเรือน 30,000 บาท/ปี/ครัว
- ค่าแรงขั้นต่ำ 500 บาท/วัน
- เงินอุดหนุน 25,000 บาท/ปี
- โรงเรียน 2 ภาษาอังกฤษ
- กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

พรรคประชาธิปัตย์ (ปชป.)

- ช่วยเหลือยากไร้ 30,000 บาท / 1 ครัวเรือน
- เงินอุดหนุนประกัน 1 แสนบาท / ปี 2.8 พันครัว
- ธนาคารหมู่บ้านและชุมชน แห่งละ 2 ล้านบาท ทั่วประเทศ

พรรคไทยสร้างไทย (ทสท.)

- รายได้ไม่เกิน 4 หมื่นบาท/เดือน
- ไม่ต้องเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดา
- จดทะเบียนการค้า ผู้ประกอบการ SMEs 3 ปี
- บำนาญประชาชน 3,000 บาท
- ฝากนาย 5 ล้านคน
- แก้หนี้ เกษตร ไร่ SMEs และ 500 up 3 แสนล้านบาท

พรรคชาติพัฒนา (ชพท.)

- ยกเลิกระบบประกันสังคม
- ปรับเป็นเงินบำนาญ 30,000 บาท
- เงินเดือน 4 หมื่นบาท
- ประกันสังคมไม่ต้องเสียภาษี
- สร้างบ้านผู้สูงอายุ ปรับปรุงบ้าน 5 หมื่นล้านบาท 1 ล้านครัวเรือน

พรรคก้าวหน้า (ก.ก.)

- กองทุนรวม 3,000 บาท
- เงินเดือน 1,200 บาท
- ค่าแรงขั้นต่ำปรับขึ้นทุกปี รับวันละ 450 บาท
- เงินผู้สูงอายุ 3,000 บาท
- ค่าจ้างขั้นต่ำ 10,000 บาท
- เงินกองทุนการออม 3,000 บาท

ภาพที่ 2 ภาพนโยบายประชานิยม สำหรับการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 14 พฤษภาคม 2566

ที่มาภาพ: <https://www.google.com/search?q>

ว่าด้วยการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นกระบวนการสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางผู้แทนเพื่อกำหนดว่าใครจะเป็นผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่า “หากระบอบการปกครองใดไม่มีการเลือกตั้งย่อมไม่ใช่การปกครองระบอบประชาธิปไตย” แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า “ประเทศใดมีการเลือกตั้งจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง” เพราะการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยต้องเป็นการเลือกตั้งที่ให้ความเป็นธรรมและผลการเลือกตั้งสามารถสะท้อนได้ตรงตามเจตจำนง (Will) ของประชาชนมากที่สุด โดยเป็นไปตาม

หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ในทางทฤษฎีถือว่าการเลือกตั้งที่แท้จริงตามระบอบประชาธิปไตยต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้ง สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมามีจนถึงปัจจุบันมีบทบัญญัติรับรองให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ให้การรับรองหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งไว้หลายประการซึ่งเป็นหลักประกันที่สำคัญต่อความชอบธรรมของการเลือกตั้งและส่งผลให้การได้มาซึ่งจำนวนผู้แทนของประชาชนสอดคล้องกับเป้าหมายของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง ซึ่งได้ปรากฏความตามคำวินิจฉัย (Pronouncement) ของศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ปฐมพงษ์ คำเขียว, 2565)

องค์ประกอบที่หนึ่ง หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป (General Election Principles) คือการให้พลเมืองทุกคนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนได้ แต่อาจมีข้อยกเว้นที่จำกัดสิทธิเลือกตั้งได้บ้างตามความจำเป็น (Necessity) เช่น เรื่องอายุ ความวิกลจริต เป็นต้น สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคซึ่งรับรองให้พลเมืองทุกคนต้องสามารถใช้สิทธิได้อย่างเท่าเทียมกันตามรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้

องค์ประกอบที่สอง หลักการเลือกตั้งโดยเสรี (Principles of Free Elections) คือ การเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนสามารถใช้สิทธิของตนได้โดยปราศจากการใช้กำลังบังคับ กดขี่ข่มเหง จ้างวานหรือใช้อิทธิพลใด ๆ ให้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการเลือกตั้งที่ต้องมีผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายคนหรือมีพรรคการเมืองหลายพรรคเป็นทางเลือกของการใช้สิทธิเลือกตั้ง

องค์ประกอบที่สาม หลักการเลือกตั้งโดยตรง (Direct Election Principle) คือการเลือกตั้งที่หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดหรือพรรคการเมืองใดแล้วผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องสามารถเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนั้นหรือพรรคการเมืองนั้นได้โดยตรงและเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดหรือพรรคการเมืองใดแล้วคะแนนเสียงที่ลงไปจะต้องเป็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนั้นหรือของพรรคการเมืองนั้นอย่างแท้จริง

องค์ประกอบที่สี่ หลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค (Principles of Equal Elections) คือผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกตั้ง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนต้องมีคะแนนเสียงเท่ากัน และคะแนนเสียงทุกเสียงต้องมีน้ำหนักเท่ากันและรัฐต้องจัดการเลือกตั้งโดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้โดยสะดวกอย่างเท่าเทียมกันและต้องไม่ให้อภิสิทธิ์แก่ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นพิเศษหรือไม่กีดกันผู้หนึ่งผู้ใดไม่ให้มีสิทธิเท่าเทียมกันกับผู้อื่นอันเป็นการสร้างภาระเกินสมควร

องค์ประกอบที่ห้า หลักการเลือกตั้งโดยลับ (Confidential Election principle) คือการเลือกตั้งที่ไม่มีผู้อื่นนอกจากผู้ลงคะแนนเสียงจะทราบได้ว่าการลงคะแนนเสียงนั้นเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการป้องกันการใช้อิทธิพลต่าง ๆ บิดเบือน (Distort) เจตจำนง (Will) ที่แท้จริงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสอดคล้องกับหลักการเลือกตั้งโดยเสรีและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม

สรุปได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดและรับรองหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งที่สำคัญทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป หลักการเลือกตั้งโดยตรง หลักการเลือกตั้งโดยเสรี หลักการเลือกตั้งโดยเสมอ

ภาค และหลักการเลือกตั้งโดยลับ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งตามหลักสากลที่ต้องการให้การเลือกตั้งที่มีขึ้นในรัฐเสรีประชาธิปไตยเป็นการเลือกตั้งที่คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หากการเลือกตั้งใดหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดไม่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งย่อมเป็นการเลือกตั้งหรือบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) ในการวินิจฉัยคดีเพื่อคุ้มครองหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งตามหลักประชาธิปไตย

บทสรุป

การใช้นโยบายประชานิยม (Populist Policy) เพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอาจเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีผลกระทบที่สำคัญต่อการดำเนินการของรัฐบาลและสังคมโดยรวม กระบวนการใช้นโยบายประชานิยมมักจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีความไม่พอใจกับสภาพปัจจุบันและการอุทิศตนเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะความเป็นไปได้ของสังคมและรัฐบาล แต่การใช้นโยบายประชานิยมในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอาจก่อให้เกิดการแตกแยกของสังคมและเป็นต้นตอของการแต่งตั้งรัฐบาลที่ไม่มีความเป็นธรรมหรือไม่สามารถดำเนินงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การใช้นโยบายประชานิยมเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอาจเป็นการละเมิดหลักการปฏิบัติตามกฎหมายและการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (Rights and Liberties of the People) ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อประชาธิปไตยและสันติภาพของสังคม ดังนั้น การใช้นโยบายประชานิยมเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองควรได้รับการตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักการประชาธิปไตย และควรยึดถือค่านิยมที่ยึดหลักประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ นักการเมืองต้องแสดงออกถึงจริยธรรมทางการเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรมทางการเมือง การเคารพเสียงของประชาชน และที่สำคัญการรักษาวินัยทางการเงินและการคลังเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด ความล้มเหลวแห่งรัฐ (Failed State) จากน้ำมือการบริหารของนักการเมืองมีตัวอย่างให้เป็นเป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศเวเนซุเอลา ประเทศศรีลังกา เป็นต้น นักการเมืองพึงตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า “ประชานิยมคือยารักษาโรคความยากจนหรือยาพิษร้ายแรงกันแน่” ซึ่งสถานการณ์ด้านการคลังของประเทศคือสัญญาณเตือนที่สำคัญ

ผู้เขียนมีมุมมองว่าประชานิยมเป็นนโยบายทางการเมือง (ที่เป็นไม้ตายสำหรับนักการเมือง) และเป็นที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวาง ซึ่งเปรียบเหมือนอุดมการณ์และนโยบายทางการเมืองที่เป็นที่นิยมของประชาชน และหลายพรรคซึ่งจะเห็นได้ว่าการเมืองในประเทศไทยได้ใช้นโยบายประชานิยมในการหาเสียงเลือกตั้งกระทั่งปัจจุบันยังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอยู่และยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่า นโยบายประชานิยมที่แท้จริงแล้วเป็นนโยบายในแง่บวกหรือแง่ลบต่อประชาชนและประเทศชาติกันแน่ อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์และนโยบายประชานิยมถือเป็นหัวใจของพรรคการเมือง โดยเฉพาะนโยบายประชานิยมที่สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) ประชานิยมสนับสนุนเกษตรกร และ (2) ประชานิยมสนับสนุนการเมือง นอกจากนี้ นโยบายประชานิยมยังส่งผลกระทบต่อประเทศชาติทั้งแง่บวกและแง่ลบ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม รวมทั้ง

การสืบทอดของสัญญาประชาคมของนักการเมืองเมื่อได้อำนาจ (องค์อธิปัตย์) แล้ว กับความเห็นแก่ได้เฉพาะหน้าหรือผลประโยชน์ต่างตอบแทน (Reciprocal Benefits) จากสัญญาใจแบบจอมปลอมของนักการเมืองผ่านโครงการรัฐและนโยบายประชานิยม ทั้ง ๆ ที่ประชาสังคมรู้อยู่เต็มอกว่าเขาหลอก แต่ยังเต็มใจให้หลอกผ่านบทละครมายาทางการเมืองในคราที่เศรษฐกิจ ชาติ และนักการเมืองสยบยอมกราบไว้ประชาชนเพื่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ดังนั้น การยับยั้งชั่งใจ ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้เหตุรู้ผล รู้ตน รู้กาล รู้เท่าทันมายาทางการเมือง ความกล้าหาญทางจริยธรรม การควบคุมคนไม่ดีและส่งเสริมคนดีให้มีอำนาจปกครองจึงเป็นคำตอบที่ประชาชนและนักการเมืองรู้อยู่เต็มอกทั้งยามที่ตนมีอำนาจและทั้งในยามที่อำนาจสูญสิ้นสลาย

ภาพที่ 3 กรอบงบประมาณ พ.ศ. 2567-2570

ที่มาภาพ: <https://www.google.com/search?q>

บรรณานุกรม/อ้างอิง

- กษิติศ อนันท์นาทกร. (2565). ประชาธิปไตยไทยล้มลุกคลุกคลานไม่ใช่เพราะ “ชิงสุกก่อนห่าม” แต่เพราะการกลับมาของฝ่ายนิยมเจ้าในการรัฐประหาร 2490. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: <https://progressivemovement.in.th/article/common-school/6455/>.
- กองบรรณาธิการ TCJ. (2566). เวทีวิเคราะห์นโยบายเกษตรกรเลือกตั้ง 66. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: <https://www.tcjthai.com/news/2023/3/scoop/12838>.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2536). ปัญหาการถ่ายทอดอำนาจทางการเมือง. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชาญโชติ ชมพูนท, หม่อมหลวง. (2556). **ทฤษฎีสัญญาประชาคม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 จาก: www.thaiihdc.org/web/index.php?option=com_content&view=article&id.
- เบญจพล เปรมปรีดา. (2536). **ทหารกับการสืบทอดอำนาจทางการเมือง กรณีศึกษา คณะรักษาความสงบและความเรียบร้อยแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปฐมพงษ์ คำเขียว. (2565). **หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ**. ศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 จาก: https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail.
- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2553). **สัญญาประชาคมกับประชาธิปไตยประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 <https://www.gotoknow.org/posts/336702.>
- ธัญญ์ณภัทร์ เจริญพานิช. (2564). **ประชานิยม หนังสือพิมพ์ประชาไทออนไลน์**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 จาก: <https://prachatai.com/journal/2021/08/94738.>
- พลอย ธรรมาภิรานนท์.(2560). **นายทุนไทยในการเมือง: ผู้สนับสนุนประชาธิปไตยแบบมีเงื่อนไข**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 จาก: <https://www.the101.world/thai-capitalist.>
- ภูวกฤต เหมหาชาติ. (2558). **นโยบายประชานิยม**. วารสารพุทธจักร. 69(4). 1-30.
- รวมภาพหาเสียง. (2566). **รูปภาพสำหรับหาเสียง ปี 2566**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: <https://www.google.com/search?client=firefox-b.>
- วิกิพีเดีย สารานุกรม. (2553). **คณะราษฎร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/คณะราษฎร.>
- วิกิพีเดีย.(2553). **เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: [http://th.wikipedia.org/wiki/เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ.](http://th.wikipedia.org/wiki/เสรีภาพ_เสมอภาค_ภราดรภาพ.)
- สมบูรณ์ ดุลยกาญจน์. (2539). **การลุกฮือของประชาชนในการต่อต้านการครอบงำทางการเมืองกรณี เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2560). **ทักษิณา-ประชานิยม**. กรุงเทพฯ: มติชนรายสัปดาห์.
- หลังปฎิวัติสยาม. **24 มิถุนายน 2475**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 จาก: <https://www.bbc.com/thai/thailand-53160098.>
- Tonkit. (2561). **รู้จักมงเตสลีกกับทฤษฎีการใช้อำนาจ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 จาก: <https://tonkit360.com/12290.>